

«Δημοκρατική οπισθοδρόμηση»

ΠΟΛΙΤΙΚΗ

σεων στο συμφωνημένο πλαίσιο». Ενδεικτική της ενόχλησης της Τουρκίας ως προς αυτή την παράγραφο της έκθεσης του Ε.Κ. είναι η αποστροφή με την οποία απορρίπτονται ως «αβάσιμες εκτιμήσεις» και ως «προπαγάνδα» όσα αναφέρει η έκθεση σε σχέση με την «επίσκεψη του Προέδρου μας στην "Τουρκική Δημοκρατία της Βόρειας Κύπρου"».

Σε ό,τι αφορά τα ελληνοτουρκικά, το Ε.Κ. τονίζει «το έντονο ενδιαφέρον του για τη σταθερότητα και την ασφάλεια στην ανατολική Μεσόγειο» και χαιρετίζει τη συνεχιζόμενη αποκλιμάκωση και τη θετική δυναμική στην περιοχή και το πρόσφατο κλίμα επανασύνδεσης μεταξύ Τουρκίας και Ελλάδας, σημειώνοντας ωστόσο ότι «τα ανεπίλυτα ζητήματα εξακολουθούν να επηρεάζουν τις διμερείς σχέσεις». Το Ε.Κ. αποδοκιμάζει το ότι «η Τουρκία συνεχίζει να παραβιάζει την κυριαρχία και τα κυριαρχικά δικαιώματα κρατών-μελών της Ε.Ε., όπως η Ελλάδα και η Κυπριακή Δημοκρατία, μεταξύ άλλων μέσω της προώθησης του δόγματος της «Γαλάζιας Πατρίδας». Το Ε.Κ. εκφράζει τη βαθιά του λύπη για το γεγονός ότι «η Τουρκία συνεχίζει να υποστηρίζει επίσημη απειλή πολέμου κατά της Ελλάδας (casus belli) στα 12 ναυτικά μίλια και την καλεί να σεβαστεί πλήρως την κυριαρχία όλων των κρατών-μελών της Ε.Ε. επί των χωρικών υδάτων και του εναέριου χώρου τους, καθώς και τα άλλα κυριαρχικά τους δικαιώμα-

τα, συμπεριλαμβανομένου του δικαιώματος εξερεύνησης και εκμετάλλευσης φυσικών πόρων, σύμφωνα με το ενωσιακό και το Διεθνές Δίκαιο, συμπεριλαμβανομένης της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για το Δίκαιο της Θάλασσας (UNCLOS), η οποία αποτελεί μέρος του κεκτημένου της Ε.Ε. Το Ε.Κ. επαναλαμβάνει ότι το μνημόνιο συνεννόησης μεταξύ Τουρκίας και Λιβύης για την οριοθέτηση των περιοχών θαλάσσιας δικαιοδοσίας στη Μεσόγειο παραβιάζει τα κυριαρχικά δικαιώματα τρίτων κρατών, δεν συνάδει με το Δίκαιο της Θάλασσας και δεν μπορεί να έχει καμία νομική συνέπεια για τρίτα κράτη».

Δεν είναι η πρώτη φορά που το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο επικρίνει με σκληρή γλώσσα την Τουρκία. Όμως, η τελευταία του έκθεση, που χαρακτηρίζεται σχεδόν «καταπέλτης», ήρθε σε μια στιγμή ιδιότυπης ευρωτουρκικής αλληλεξάρτησης. Η ετυμηγορία του Στρασβούργου είναι ξεκάθαρη: η ενταξιακή πορεία της Τουρκίας έχει ουσιαστικά «παγώσει» επ’ αόριστον λόγω συστηματικής απομάκρυνσης από το κρά-

τος δικαίου, τις θεμελιώδεις ελευθερίες και τη δημοκρατία. Παρά ταύτα, την ίδια ώρα, κορυφαίοι Ευρωπαίοι αξιωματούχοι παραδέχονται -και δρουν αναλόγως- πως η Τουρκία είναι απαραίτητη στρατηγικά, ιδίως στον τομέα της ευρωπαϊκής άμυνας.

Αιτία είναι η διεθνής συγκυρία που οδηγεί την Ε.Ε. σε επαναξιολόγηση προτεραιοτήτων. Η πολιτική απόσταση και η στρατιωτική ανάγκη για την Τουρκία συνυπάρχουν, διαμορφώνοντας ένα παράδοξο: από τη μία η Τουρκία είναι «εκτός Ευρώπης» θεσμικά. Από την άλλη, είναι αναγκαία για την ασφάλειά της.

Ο Τούρκος Πρόεδρος
τορπιλίζει τις εν εξελίξει
συνομιλίες για το Κυπριακό
και επιμένει στη διχοτόμηση
του νησιού, προκαλώντας
τις εύλογες αντιδράσεις
Αθήνας και Λευκωσίας

Η έκθεση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου περιγράφει την Τουρκία ως χώρα που έχει απομακρυνθεί ακόμα περισσότερο από τις αρχές της Κοπεγχάγης. Καταγράφεται σειρά σοβαρών παραβιάσεων. Ωστόσο, ούτε η Κομισιόν ούτε το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο φαίνεται διατεθειμένα να προχωρήσουν σε θεσμική ρήξη με την Αγκυρα. Η Τουρκία παραμένει υποψήφια χώρα τυπικά, αν και οι διαπραγματεύσεις είναι παγωμένες από το 2018. Το πάγωμα, όμως, δεν σημαίνει αποσύνδεση.

Η στροφή των Ευρωπαίων προς «προσωρινές συμμαχίες» που βασίζονται σε αμυντική συλλειτουργία (και όχι σε θεσμική συγγένεια) ενισχύει τη θέση της Τουρκίας. Ενδεικτικό είναι ότι παρόλο που η Τουρκία δεν είναι μέλος της PESCO (της μόνιμης διαρθρωμένης συνεργασίας στον τομέα της άμυνας), βρίσκεται σε επαφές για ad hoc συνεργασίες, ιδίως στους τομείς της επιτήρησης συνόρων, της στρατιωτικής τεχνολογίας και της ενεργειακής ασφάλειας.

Επιχειρησιακή πρόσβαση

Αξίζει να σημειωθεί πως, σύμφωνα με διπλωματικές πηγές, εξετάζεται σοβαρά η συμμετοχή της Τουρκίας σε συγκεκριμένα ευρωπαϊκά αμυντικά projects, χωρίς θεσμική αναβάθμιση, αλλά με επιχειρησιακή πρόσβαση. Κοντολογίς, η σχέση Ε.Ε. - Τουρκίας διανύει μια μεταβατική φάση και στη θέση της ένταξης έρχεται μια ρεαλιστική προσέγγιση: η Τουρκία ως περιφερειακός εταίρος χωρίς δημοκρατικό πρόσχημο, αλλά με επιχειρησιακή αξία. Η αντίφαση είναι έκδηλη: από τη μια η Τουρκία εμφανίζεται ως απειλή για τις ευρωπαϊκές αξίες, ενώ από την άλλη ως εγγυητής της ευρωπαϊκής ασφάλειας.

Και η Αγκυρα, πάντως, επενδύει στην επιλεκτική προσέγγιση με την Ε.Ε. Δεν ενδιαφέρεται για την ένταξη, αλλά για συγκεκριμένα ανταλλάγματα: αναβάθμιση της τελωνειακής ένωσης, χαλάρωση βίζας, επενδυτικά πακέτα για την πράσινη μετάβαση. Ενδεχομένως αυτό να της επιτρέπει να αγνοεί τις ευρωπαϊκές συστάσεις και, μάλιστα, να κάνει η ίδια θρασυτάτες συστάσεις προς το Ευρωκοινοβούλιο. «Κατά την επόμενη περίοδο, αναμένουμε από το Ε.Κ. να ανταποκριθεί στις ευθύνες του για να διασφαλίσει ότι οι σχέσεις μας με την Ε.Ε., συμπεριλαμβανομένης της ενταξιακής μας διαδικασίας, θα συνεχιστούν στη βάση του αμοιβαίου οφέλους», καταλήγει η ανακοίνωση του τουρκικού υπουργείου Εξωτερικών.

Ιδιαίτερη ενόχληση προκάλεσε στην Τουρκία το γεγονός ότι το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο συμπεριέλαβε και στηλίτευσε στην έκθεσή του την επίσκεψη του Ερντογάν στα κατεχόμενα και τα όσα προκλητικά είπε εκεί ο Τούρκος Πρόεδρος. Στη φωτογραφία, μαζί με τον Ερσίν Τατάρ σε εκδήλωση